TERÂVÎH NAMAZI

TERÂVÎH NAMAZI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİ

1-Terâvîh namazı, sünnet-i müekkededir. Hulefâ-i Râşidîn (dört büyük halîfe *(Radıyallahu Anhum)*) buna devam etmiştir.

"Kurtubî" tefsirinde zikredildiğine göre; **Hazret-i Ömer**'in *(Radıyallâhu Anh)*, terâvîh namazı hakkında:

"نِعْمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ!"

"Bu ne güzel bidattir." buyurması, **Efendimiz** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*'in terâvîh kıldıysa da, bazı kere terketmiş olmasındandır.

عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ لَيْلَةً مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ وَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلاَتِهِ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُم فَصَلَّوْا مَعَهُ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ

اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى فَصَلَّوْا بِصَلاَتِهِ فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلاَةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا" فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ."

Âişe *(Radıyallâhu Anha)*, yeğeni **Urve**'ye şöyle haber vermiştir:

"**Rasûlüllah** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* bir gece, gecenin ortasında çıktı da mescitte namaz kıldı.

Bir takım insanlar da onun namazına uyup beraberinde namaz kıldılar.

Sabah olunca, insanlar geceleyin **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'in mescitte namaz kıldırdığını konuştular.

Bu haber yayılınca ertesi gece, birinci gecekilerden daha çok insan toplandı ve **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'in beraberinde namaz kıldılar. Sabah olunca, insanlar bunu yine aralarında konuşup yaydılar.

Üçüncü gece mescid halkı iyice çoğaldı. **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* yine çıkıp namaz kıldı; insanlar da onun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece, mescid, toplanan insanları almaktan yetersiz kaldı. (**Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* de o gece namaza çıkmadı).

Nihayet sabah namazını kıldırmak için çıktı. Sabah namazını kıldırınca yüzünü cemaata karşı yöneltti ve sözlerine şehadet kelimeleriyle başlamasının ardından:

"Emmâ ba'd! (Bundan sonra!)" diyerek başladığı hutbesinde, terâvîh namazına çıkmamasının sebebini şöyle açıkladı:

"Şu muhakkak ki, sizin mescitte toplanmanız bana gizli kalmamıştır. Şu kadar ki, gece namazı üzerinize farz kılınır da sonra onun edasından aciz kalırsınız diye korktum." buyurdu. *(Buhârî, Terâvîh:1, 2/252, Tehecciid:5; Müslim, Müsâfirin: 177-178; Ebû Dâvûd, Ramazan:l; Nesâî, Kıyamü'l-leyl:1,4)*

İmâm-ı Zührî *(Radıyallahu Anh)* buyurdu ki:

Nihayet **Rasûlüllah** *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* vefat etti. Terâvîh namazı işi, evlerde kılınmak üzere devam edip durdu.

Efendimiz *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)*'in vefatından sonra ise, farz olma korkusu kalktığından **Hazreti Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* buna devam etti ve insanları topladı.

Ayrıca Hulefâ-i Râşidîn'in işleri de sünnet sayıldığından bu, insanların anladığı manada (sünnette aslı olmayan) bir bidat (sonradan uydurulan bir şey) değildir.

Hazreti Osman *(Radıyallâhu Anh)* da **Hazreti Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*'dan sonra terâvîhe devam etti ve:

"نَوَّرَ اللَّهُ قَبْرَ عُمَرَ كَمَا نَوَّرَ مَسَاجِدَنَا."

"Ömer bizim mescitlerimizi nurlandırdığı gibi, Allâh da onun kabrini nurlandırsın." buyurdu.

Ali *(Radıyallahu Anh)*'ın da, terâvîhe çıktığında camileri kandiller yanar halde cemaatlerle dolu görünce **Ömer** *(Radıyallahu Anh)*'a bu duayı yaptığı rivayet olunmuştur.

2-Bu namazın niyetinde terâvîh namazına veya gecenin kıyamına veya vaktin sünnetine veya ramazân-ı şerîfin kıyamına niyet edilebilir.

Terâvîh namazının hepsi bir namaz mesabesinde olduğundan, her iki rekâtında ayrıca niyet lâzım gelmez, en doğru görüş budur.

3-Terâvîhin rekat sayısı hakkında birkaç görüş varsa da, efdal olanı, **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*, **Osman** *(Radıyallâhu Anh)* ve **Ali** *(Radıyallâhu Anh)* zamanlarında uygulanan şekliyle yirmi rekât olarak kılmaktır.

Çünkü **Peygamber**, *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* dört büyük halîfenin sünnetine sıkıca sarılmayı emretmiştir. Sahâbe-i kirâmın ve selef-i sâlihînin tatbikatı da bu yöndedir. Nitekim:

عَنْ عَطَاءِ بْنِ اَبِى رَبَاحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:"كَانُوا يُصَلُّونَ فِى شَهْرِ رَمَضَانَ عِشْرِينَ رَكْعَـةً وَالْوِتْـرَ ثَلاَثًا."

Atâ ibni Ebî Rabâh *(Radıyallahu Anh)*: "Sahâbe-i kirâm, ramazan ayında yirmi rekat (terâvîh), vitri de üç rekat kılarlardı." demiştir. *(İbn-ü Ebi'd-dünya, Fedâil-ü şehr-i ramazân, no:49, sh:62-63; İbni Ebî Şeybe, no:7688)*

عَنْ يُونُسَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْتُ النَّاسَ وَهُمْ فِى شَهْرِ رَمَضَانَ فَكَانَ يَؤُمُّهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ اَبِى بَكْرٍ صَاحِبُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَعِيدُ بْنُ اَبِى الْحَسَنِ وَمَرْوَانُ الْعَبْدِىُّ رضي الله عنهم فَكَانُوا يُصَلُّونَ بِهِمْ عِشْرِينَ رَكْعَةً."

Yûnus *(Radıyallahu Anh)* şöyle anlatmıştır:

"Ramazan ayında rastladığım insanlara **Ebû Bekr** *(Radıyallahu Anh)*'ın oğlu olan ve **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'in ashabından bulunan **Abdurrahman, Sa'îd ibni Ebi'l-Hasen** ve **Mervân el-Abdî** *(Radıyallahu Anhum)* imamlık yapıyorlardı ve onlara (terâvîhi) yirmi rekat kıldırıyorlardı." *(İbnü Ebi'd-dünya, Fedâil-ü şehri ramazân, no:50, sh:63; el-Mervezî, Kıyâm-u ramazân, no:57)*

4-Terâvîh namazı, yatsı namazıyla şafak'a yakın zaman arasındaki süre içinde kılınır. Fukahanın cumhûruna göre; en efdali olanı yatsının son sünnetinden sonra ve vitirden önce kılınmasıdır.

Hanefîlere göre; terâvîhin vakti, yatsı namazı ile vitir namazı arasıdır.

5-Terâvîh namazı diğer namazlardan farksız olduğu için, namazın sünnetlerini ve adabını ihlâl edici bir hızla kılınmamalıdır. Bunu acele bitirme hususunda maalesef bazı imamlar ve bir kısım cemaat âdetâ yarışmaktadırlar.

Hatta bazen ta'dîl-i erkânı bile terk ederek, işi namazın ifsadına (bozulmasına) kadar götürmektedirler. **Allâh-u Te'âlâ** cümlemize şuur ihsan eylesin!.. Amîn.

6-Terâvîh namazında imamın, sünnet miktarı kraatten fazla okuyarak uzatması cemaati yormaya ve kaçırmaya sebep olacağından, mekruh sayılmıştır.

"Mülteka" gibi fıkıh kitaplarında zikredildiği üzere; hergün bir cüz okumak suretiyle bir hatim yapmak, kuvvetli sünnetlerden olduğundan, insanların tembelliğine bakılarak terk edilmez.

Ama zamanımızdaki ulema, imamın cemaatin durumuna göre hareket etmesinin uygun olacağını ve cemaati azaltmayacak derecede tilavet yapmasının efdal olduğunu söylemişlerdir.

Çünkü cemaati artırmak, kıraati uzatmaktan daha faziletlidir.

Ama Fâtiha'dan sonra bir veya iki kısa ayetle yetinilmez. **"et-Tecnîs"** isimli eserde şöyle zikredilmiştir:

"Bazı insanlar terâvîh namazını, Fîl Sûresinden Kur'ân'ın sonuna kadar okuyarak kıldırmayı âdet edinmişlerdir.

Bu, her rekatta müstakil bir sûre okunması hasebiyle pek güzeldir." Üstadımız **Hacı Mahmut Efendi** *(Kuddise Sırruhu)*'nun tatbikatı da böyledir.

Zaten zamanımızın halkı ibadete çok hevesli değildir. Bu yüzden onları teşvik edici şekilde davranmanın uygun olduğu, Üstadımızın Üstadı **Hacı Ali Haydar Efendi** *(Kuddise Sırruhu)* tarafından da açıklanmıştır.

Nitekim meşâyihın bazısı: "Zamanının ehlinin durumunu bilmeyen kişi cahildir" demişlerdir.

Yine böylece aralarda uzun salevâtlar değil de, **Rasûlüllâh** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*'e ve Ehl-i Beyt'ine salevâtla iktifa edilmelidir.

Ancak bazılarının yaptığı gibi, oturduğu yerde imamın rükû'a gitmesini bekleyip, rükû'a eğilirken kalkıp rekata yetişmek, samimi müminlerin vasıflarından değildir.

Zira bu gibi haller, **Allâh-u Te'âlâ**'nın zikrine ve namaza karşı bir gevşeklik ve tembellik işaretidir ki, **Allâh-u Te'âlâ** münafıklardan bahsederken:

"وَاِذَا قَامُوا اِلَى الصَّلاَةِ قَامُوا كُسَالَى."

"Onlar namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar." *(Nisa Sûresi: 142),*

"وَلاَ يَأْتُونَ الصَّلاَةَ اِلاَّ وَهُمْ كُسَالَى."

"Onlar namaza ancak kendileri üşenen kimseler olarak gelirler." *(Tevbe Sûresi: 54)* buyurmuştur. *(Mecâlisü'r-Rûmî, İsmâil Hakkı Bursevî, Mecâlisü'l-va'z ve't-tezkîr, sh:95, 96)*

7-Kişi oruç ve namaz gibi ibadetlerinde, başkasının yapıp yapmamasını göz önünde bulundurmamalıdır.

Bilakis **Allâh-u Te'âlâ**'nın rızası için amel etmeli ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın huzurunda olduğunu düşünerek, camileri boş konuşulacak panayır yerlerine çevirmemelidir.

Bundan dolayı **Ömer ibni Hattab** *(Radıyallahu Anh)* ramazân-ı şerîf girdiğinde: